

Smør/margarine.

Forbrugsmæssige virkninger: Efter den nugældende rationeringsordning for smør og margarine udgør rationen 250 g smør og margarine pro persona om ugen med adgang til at købe smør på 1 mærke à 250 g pr. måned. Endvidere har der siden oktober 1948 været adgang til at købe en ekstra ration af smør og margarine på 250 g pr. kvartal ved benyttelse af de ikraftsatte ekstra mærker til køb af smør/margarine eller svinefedt.

Fordelingen af det faktiske forbrug af smør og margarine indenfor rationeringen ligger således, at det samlede smørforbrug andrager ca. 15 000 tons årlig (25 pct.) og forbruget af margarine ca. 44 000 tons årlig; i forhold til førkrigsforbruget betyder dette for smørrets vedkommende en nedskæring på lidt under halvdelen (1938: 31 400 tons) og for margarinens vedkommende lidt over halvdelen (1938: 81 000 tons). Gennemfører man en ordning, hvorefter forbrugerne får valgfrihed mellem køb af smør eller margarine indenfor den nugældende samlede tildeling, vil dette utvivlsomt føre til en forøgelse af smørforbruget og en tilsvarende reduktion af margarineforbruget. Forbrugsomlægningens omfang lader sig meget vanskeligt vurdere. Meninger er på dette punkt noget delte. Omlægningen vil formentlig komme til at andrage mellem 5 000 og 10 000 tons, og for at illustrere konsekvenserne er beregninger her foretaget under forudsætning af, at smørforbruget vil blive forøget med 7 500 tons årlig, d. v. s. et totalt forbrug af smør på ca. 22 500 tons og af margarine på ca. 36 500 tons årlig.

En forbrugsomlægning af dette omfang vil medføre en merudgift for forbrugerne på $(6,70 \div 3,00) \times 7,5$ mill. kg = ca. 28 mill. kr.

Valutamæssige virkninger: En forøgelse af smørforbruget med 7 500 tons vil under forudsætning af uændret produktion føre til en reduktion af eksporten i samme omfang. Beregnet med en gennemsnitspris af 5,50 kr. pr. kg (75 pct. til UK til pris af 5,17 kr. og 25 pct. til tredielande til pris af 6,50 kr.) svarer dette til en eksportværdi og hermed et valutatab på ca. 41 mill. kr., der falder i sterling og anden blød valuta.

På den anden side vil produktionen af margarine kunne reduceres med 7 500 tons. Med de gældende priser er valutaudgiften til fremstilling af 1 kg margarine 1,05 kr. Den sparede import til margarineråvarerne udgør således ca. 7,5 mill. kr., der indvindes med skønmæssigt halvdelen i hård og halvdelen i blød valuta.

Det samlede valutatab kan således under den forudsatte forbrugsomlægning fra margarine til smør skønmæssigt anslås til netto $(41 \div 7,5)$ ca. 33,5 mill. kr., hvorved man må være opmærksom på, at der indvindes et mindre beløb i hård valuta (ca. 3—4 mill. kr.) mod et betydeligt tab i blød valuta.

Såfremt man forudsætter, at eksporten ønskes opretholdt, og produktionen af smør derfor må forøges med 7 500 tons svarende til forbrugsudvidelsen på hjemmemarkedet, vil dette nødvendiggøre en større import af oliekager, der må betales i dollars. Til en produktionsforøgelse på 7 500 tons smør vil der medgå mindst 75 000 tons oliekager til en importværdi af ca. 400 kr. pr. ton, ialt godt 30 mill. kr. De valutamæssige konsekvenser vil under denne forudsætning blive en merudgift i hård valuta til forøget oliekageimport på godt 30 mill. kr. og en mindreudgift i hård valuta til margarineråstoffer på ca. 3—4 mill. kr. eller ialt et nettotab i hård valuta på ca. 27 mill. kr.

Da der næppe vil blive tale om en forøget oliekageimport som følge af den her omhandlede foranstaltning med hensyn til smør/margarineforbruget, vil det formentlig være mest realistisk ved en vurdering af de valutamæssige konsekvenser at tage sit udgangspunkt i forudsætningen om en konstant produktion, således at merforbruget på hjemmemarkedet fører til en tilsvarende mindre eksport.

Endelig skal man pege på, at også foranstaltninger, der fører til et forøget smørforbrug, må befrygtes at kunne give anledning til vanskeligheder overfor såvel OEEC som ECA.

Ophævelse af mærkeafleveringen på restauranter.

Forbrugsmæssige virkninger: Den gældende ordning vedrørende aflevering af smør- og margarinemærker på restauranter m. v. går tilbage til 1942 og går ud på, at der skal afleveres smørmærker ved servering og salg af smørrebrød, ved servering af særskilte smørportioner samt ved salg og servering af smørsauce og lignende samt retter, til hvis tilvirkning der anvendes smør. Efter margarineproduktionens genoptagelse i 1947 blev tilsvarende bestemmelser givet med hensyn til aflevering af margarinemærker.